

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkosik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Kelepecse felé.

Multkor Méray-Horváth politikai bölcsesége előtt állott meg csodálkozva a nemzet. Felháborodtunk, az bizonyos. Olyan kevésbe vesznek bennünket, hogy ilyen komoly időkben a Mérayadák is szóba jöhetnek?

Most újabb kibontakoztató kuruzslók jelentkeznek. Lukács László csinál valami kombinációt, a melyben benne szerepel Kristóffy József is, — bár újabban úgy értesülünk, — hogy tiltakozik e feltevés ellen.

Ez a hír határozottan vigasztaló; a Kristóffy kombinációnál lejjebb csakugyan semmi sem következhetnék.

De hát érdemes volt azon a bizonyos lejtőn ennyire sülyednünk?!

Maradjunk csak tisztán a függetlenségi párt álláspontján. Ez a párt most olyan közel jutott elvei megvalósításának lehetőségéhez, hogy még csak nem is álmódott róla. Egy országgyűlési cikluson át kezében volt a döntés; ma is kezében van. Mődjában állott megnyernie a királyt is, az egész nemzetet is, azonfelül a választói jog reformjáról szóló javaslatot úgy csinálhatta meg, hogy a magyarság fölényét és a magyarságban saját

tulsúlyát mindenkorra, vagy legalább is belátható időkre biztosíthatta. Nem ördögös dolog ez, csak egy kis tapintat kell hozzá.

Ma a koronával szemben gyengék vagyunk, a korona pedig az önálló bank-felállításába bele nem egyezik. Mi következik ebből? Deák Ferenc mondását alkalmazva a jelenre: ha Justh Gyula és társai szája mind egy-egy ágyu volna, diadalmenetben roboghatnánk Bécs felé. De ezek a szájak csak szájak, csak a fejen lévő hatalmas nyílások, melyeken bőven árad a szó, semmi egyéb, az is elakad Fabricius ezredes egy intésére. Ilyen szájak sem a koronát meg nem győzik soha az önálló magyar bank üdvös voltáról, sem a nemzet ellentálló erejét nem fokozzák. Sőt éppen a fordítottját látjuk: a király soha sem volt bizalmatlanabb irántunk s a nemzet soha sem volt kevésbé kész küzdeni jogaiért.

Elvégre nem is valami nagy dologról van szó. Hasonlítsuk csak össze 1866-ot és 1867-et. Mi mindent el tudott érni Deák 1867-ben 1866-hoz képest, csak az által, hogy egyéniségével bizalmat keltett a királyban a nemzet iránt. Deák sokkal nagyobb lépést tett a különválás felé, mint a mekkorát most akar tenni a bank-

csoport. Nem is annyira közjogi, mint sokkal inkább gazdasági kérdéssről van szó. Jobban fejlődhetünk önálló bank mellett, mint bankközösséggel. Egy gazdasági közös bilincset akarunk lezárni, ennyi az egész. Olyan párt, mely a korona feltétlen bizalmát bírja, ezt el tudja érni; ha pedig ennyit sem vagyunk képesek kiküzdeni, az a legfelsőbb és legnagyobb bizalmatlanság kiáltó tanúsága.

Mint parancsol ilyenkor az államférfiai bölcsesség? Hogy fejjel menjünk a falnak, a koponyarepedés biztos kilátásával? Vannak koponyák, a melyekért nem volna kár; de vannak hangos urak, a kik a maguk kobakja helyett a nemzet fejét uszítják a falnak. Hohó! itt már meg kell állani!

Annyira lejáratták a bankheccel a függetlenségi pártot legfelsőbb helyen, hogy most már csak a legerősebb zsiráns mellett bizzák rá a kormányt. Lukács zsirálását szeretnék Bécsben Andrássy helyett; Andrássy tulságosan magyarnak bizonyult. Az is egyre kétségtelenebb, hogy a mostani parlamentben a függetlenségi párt csak a választói jog reformját csinálhatja még meg. Így vagy úgy, ezt meg kell csinálnia; nem egyedül, hanem csak zsiránssal. Már most csak

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Leánynéző.

(Egy török leányka naplójából).

Írta: Achmet Hikmet.

A házunk előtt elegáns fogat robogott végig... Most hirtelen megfordult... Mért ne fordulhatna... hisz ez nagyon egyszerű dolog! Csinn! Csinn! Csengetnek a kapun... ez is egyszerű dolog... bizonyosan látogatók jönnek! A lépcsőházba futottam, lenéztem a vaskorlátan, két urinő és egy rabszolganő jött... ez is csak egyszerű dolog! Hirtelen, süsögő, zürzavaros hangok, bizonyos ideges léptek zaja hatott füleimhez... ez már nem olyan egyszerű. Vén gondozónőm, két három lépcsőt egyszerre megmászva, lépten-nyomon szoknyáiba botolva törtetett felfelé és szinte hörögve, eltulladva kiáltotta:

— Izé... kedves kis urnóm... izé...

— Micsoda az izé?... Ki az izé, dadikám?

— Na igen az izék, éppen az izék, szivecskéim! Csakugyan az... izék... Ebben a ruhában csak nem mutogatom magadat...

Menj be csak oda az az izébe... gyorsan... Ne futkass itt ilyen izé médon!... Már jönnek is... az... izék, akarem mondani... az izék... no igen... az izék!

Azután tipegve, édesanyámat kereste fel. Csupán annyit kiálthattam utána: »Dady... hát hány izék szált ki abból a kocsiból?« — és nem tudom, miért, de egész testemben remegtem...

A küszöbön megjelent anyám, nagyon komolyan nézett végig rajtam, felemelte kezét és a felső lakosztályra mutatva, így szólott:

— Menj fel, édes gyermekem!

Annyi időt se engedett, hogy az okát megkérdezhessem. Mikorra magamhoz tértem, Dady már felfelé unszolt a lépcsőn. Dacom fellázdadt... nem akartam menni, látni akartam, kik jöttek látogatóba... de mikor szavukat meghallottam, önszántamból, villámgyorsasággal futottam a szobámba fel. Nem értettem, mi történik velem... de hazudnám, ha be nem vallatám, hogy bizonyos sejtelen támadt lelkenben... olyan sajátságos, csodálatos előérzet... leánynézőbe jöttem... igen... igen... leány... nézőbel...

Ergem akarnak megnézni... kétségtelen... Pedig csak tegnap fejeztem ki azt a

gyakori óhajomat, — amit talán minden tizenöt esztendőös leány szokott óhajítani: »Bár meghalnék, hogy végre megszabadulhassak a zaklatástól!« — Ugy tartják, hogy a fiatal leányok ez óhajításukkal inkább a férjhezmenési vágyukat fejezik ki... Én nem tudom... de így mondják!...

»Mistán«, a kis cicám is megijedhetett az idegenektől, mert hirtelen a szobámba menekült és pongyolám uszályába rejtőzve, fájdalomosan miákkot...

— Pszt, Mistán! most nincs időm veled játszodozni... nem értem, hogy leánynézőben jöttek?... Most vigyázni kell magamra... tartózkodónak, szendének kell lennem... az idegenek előtt álarcot kell öltenem...

Dady lihegve sürgetett:

— Hájdi! Gyorsan!

— Mit jelentsen ez, dady?

A többi cselédséggel szónéklül körülfogtak, hirtelen rámdobták a rózsaszínű selyemruát és közben közben gyorsaságra intettek folyton kiabálva: Hájdi! Hájdi! Büszkeségem fellázdadt; ez az eljárás sértette önérzetemet. Ideges, durcás, makacs lettem... Olyannak éreztem magamat, mint a kirakatokban lévő portéka, melynek nincs más célja, mint a ve-

1000 „PANAMA” Reichard
 = kalap érkezett =
 áruházába, melyek a mai naptól kezdve kiárusítottatnak.

az a kérdés, ki legyen a zsirás: Andrassy vagy Lukács?

Nem lehet nehéz a választás.

Ellenségeink itthon és Bécsben, a Népszava és a Neue Freie Presse, szabadkőművesek, nemzetiségiek, szociáldemokraták, osztrákok és honi stréberek váltig ugratják a függetlenségi pártot a korlátlan, egyenlő, titkos stb. szavazati jog megalkotására. Csinálja meg Justh és Lukács, vagy akár Kristóffy, csak meglegyen! Azzal biztatják a függetlenségiakat, hogy ezzel biztosítják maguknak a jövőt.

No hát én még nem hallottam olyan tolvajt, a ki a rendőr javáért ilyen buzgón aggódott volna.

Kelepce az egész. Törbe csalják a függetlenségi pártot, a végleges hatalom maszlagával elaltatják s aztán ugy kirepitik, hogy a lába sem éri a földet.

Mire támaszkodhatnak egy függetlenségi párt, mely a Kristóffy-féle választói jogot törvénybe iktatná? Kristóffykra, a kik gyűlölik őket s most csak önző mellékcélukért állottak be hizelgőknek? Vagy a nemzetre, melyet egy Kristóffy-féle választói rendszer lefelé licitáló árverési hiénák karmaiba adna és szegyenletes bukáshoz vinne.

Ne feledje a 48: soha a 67-et nagyobb erőre nem juttathatja, mint ha a nemzet kipróbált ellenségeivel cimborál. Minden magyart visszakergetnek Deák sáncái közé.

Kétségbeesve szemléljük a budapesti fejtelenséget, kapkodást a melyek egyedül tehetik lehetővé a leglealázóbb kombinációkat. Hogy azok csak komolyan szóba is jöhetnek a függetlenségi párt szövetségeseiként, a kiket a parlament éppen

a függetlenségi párt sürgetésére megbélyegzett s átadott a nemzet élő lelkiismerete ítéletének! Kellett ennél csufosabb megbélyegzése az egész heccnek? Erre sem ébred föl az az élő lelkiismeret?!

*

Vád Lukács László ellen. A Kolozsvárt megjelent *Ungaria* c. hazafias román lap cikket irt a román nemzetiségi Lukács Lászlónak belényesi megválasztásáról. A többi közt így ír: »Biztos adataink vannak, hogy Lukács választási költségeit Romániában és itthon gyűjtötte. Hogy mennyibe került a belényesi »tisza és nemzeti lelkesedésből« törént választás, nem tudhatjuk, de hogy sok pénzbe került, határozottan állítjuk. Különbösen Lukácsot gyanus egyházi gyűjtések miatt egyházi hatósága is már vizsgálat alá fogta, de maradt még a Memorandum idejében kapott ezrekből is. Akkori martirsága más téren is jövedelmezett, mert azóta gyermekeit a romániai internátusokban ingyen nevelik. E kétrendbeli gyűjtésen kívül a választásra külön is történt gyűjtés úgy Romániában, mint itthon.« Lukács mindaddig nem reflektált az *Ungaria* vádjaira.

A politikai válság.

Lukács László meghiusult kísérlete egy kis elevenséget hozott a politikai életbe, vagy inkább a sajtó politikai rovatába. Az élet stagnál mindaddig, míg Kossuth el nem készül fogalmazványaival és pártjának átgurásával. Ez bizony nagy dolgot ad a vezérnek, de remény van rá, hogy nem lesz sikertelen.

Kossuth és munkatársai.

Kossuth kereskedelmi miniszter egész nap ki nem mozdul a szobájából. Kivéve, ha konferenciára megy Budára a minisztériumba. Ak-

kor is a kocsi mélyébe süllyed és hűséges társa is, Pally Sándor, vagy gyalog, vagy propelleren igyekszik átjutni a Duna tulsó oldalára.

A proklamáció megszövegezésének ideje alatt különben Pally Sándor valóságos fogoly. A kegyelmes ur elrendelte, hogy ne menjen vendéglőbe ebédelni. Egy szolga felesége a kereskedelemügyi minisztériumban főzi számára a jóízű magyar kosztot, ő maga otthon van egész nap és részint fogadja a szövegen dolgozó képviselőket, részint maga is átnézi a dolgozatokat és megteszi észrevételeit a miniszternek, persze olyankor, amikor már négyszem között vannak.

Tegnapelőtt Pally Sándor erősen ráéhezt egy kis szabadságra és egy páholyt vett a cirkuszban. Este van, gondolta, páholyba megyek egy-két rokonommal, mi kifogása lehet ellene a kegyelmesnek?

Volt kifogása. Ahogy meghallotta Kossuth Ferenc, hogy a cirkuszba készül Pally, nyomban maga elé idéztette:

— Nagyon kérem Önt, — mondta a miniszter — hogy legyen még türelemmel egy-néhány napig. A cirkuszban mindig akad egy-két képviselő és újságíró és ezeknek, különösen az utóbbiaknak a kérdezősködései elől nem tud az ember menekülni.

Pally Sándor meghajolt és kiment. A cirkuszi látogatás persze elmaradt.

*

A miniszterrel és pártelnökkel legtöbbet van együtt ez idő szerint Gál Sándor képviselő, aki szabadságidejét megkurtítva, lázasan dolgozik a manifesztumon. Addig, amíg erősen járta a hir, hogy közös lesz a minisztérium, Gál Sándornak majdnem napos vendége volt Akadémia-utcai lakásán Széll Kálmán. Mostanában azonban teljesen elmaradt a volt miniszterelnök látogatása.

vöket odacsóditeni . . . Ideggörcsöt kaptam a gondolattól, hogy ezek a vadidegen asszonyok csak azért jöttek, hogy tetőtől-talpig végigszemléljenek, mintha közönséges eladó takarmány volnék . . . És nekünk, leányoknak ilyenkor szembe kell ülni velük, mint az életelen szobor . . . mint a bűnös a vádlottak padján . . . hallgatva . . . szemlesütve. . . Kévéjüket, — melyet más alkalommal három rövid perc alatt felhajanak, ilyenkor kényelmesen egy félórát szürcsölgetik, hogy időt nyerjenek a kimélelten bámulgatásra . . . Jövünk, boldogságunk és boldogtalanságunk a kávé minőségétől függ.

A szokásos »Majd visszajövünk«, inscha allah! (ha Isten úgy akarja) az egész házat bizonytalan izgatottságba tartja, míg végre — noha nem vagyok éppen rut, azt terjesztgetik barátaik és ösmerőseik körében:

— Nem nyerte meg tetszésünket! Arca, termete, modora nem olyan, amelyet kerestünk . . . Vagy pedig: »Fiunk nem ilyen nőt kívánt magának!«

De a mi családunknak, ezzel szemben, nincs joga azt mondani:

— A mi leányunknak más az izlése, más a nézete, más a kívánsága . . .

Mérgemben sirtam . . . zokogtam . . .

Az én jó, öreg, okos dadym pedig vigasztalgotott:

— No ne sirj, kicsikém . . . hai, Allah . . . a szemecskéid egészen kivörösödnek . . . no, nyugodjál meg . . .

Reszkető kezeimmel mindent össze-vissza hánytam a toalettasztalon . . . A puderes pamacs helyett, a körömkéfével karcoltam fel az arcomat . . . A göndörítővas helyett a fésűmet tartottam a spirítuszlágra . . .

Se lassan, se gyorsan ne lépegessünk! Ne forduljunk se jobbra, se balra; ne mosolyogjunk, hogy komolyan látszassunk, de azért barátságos arcot vágjunk! Szemeinket ne nyisuk tóra, de azért ne is hunyjuk le! Ne tekintessünk zavartan . . . ne látszassunk együgyűeknek! A szokottnál kissé nagyobb kezeimet és lábaimat (ezt természetesen csak diszkréció reményében áru'om el) egyáltalán tiltva van mutogatni . . . mert ez borzasztó szerencsétlenség lenne! Ha pedig még múlt évben kihullott fogam tátongó úrját is elárulnám, egyszerűen, örökre végem lenne . . . Ezeket a jóakaró tanácsokat, melyek olyan szorosan egymáshoz kapcsolódtak, mint a nyálanc egyes gyöngyszemei, a jó dady osztogatta, a fésülés és öltözködés közben.

— Megállj csak, a szalagod nincs még

egészen rendben . . . Ezt a fűrtöcskét kissé magasabba kell emelni . . . így ni . . . most már mehetsz . . . de szépen, lassan, komolyan, illedelmesen . . .

A szalonba léptem, melynek egyik sarkában két fekete árnyék, két csontváz, két madárijesztő kuporodott . . . Szokás szerint, velük szemben akartam helyet foglalni . . . De fáradt voltam . . . lábaim megtagadták a szolgálatot . . . elképzelhetik tehát, hogy milyen ügyetlenül rogytam le a legelső, utamba eső székbe? . . . A félelem, hogy ügyetlenségemet talán észrevették, arcomba kergette a vért és a tudat, hogy elpirultam, még inkább elpirított . . . mielőtt inkább erőlködtem ellene, annál vörösebb lettem . . .

Borzasztó helyzetemet palástolandó, kezeimmel ruháim ráncait egyengettem, mialatt igyekeztem kényelmesebb helyzetbe jutni.

Azután így gondolkodtam: a diszhelyet elfoglaló hölgy bizonyosan az »anyós« lesz . . . mert mindenben hasonlított az anyósok típusához . . . hosszú, vézna volt, mint a komlókaró . . . Hogy szeretetreméltónak látszassék, folyton izgett-mozgott, kigyózott, mialatt kiaszott csontjai rémesen zörögtek. Mikor beszélt, úgy ö-szecsucsorította száját, hogy alig lehetett a szavát érteni és szúrós, sárga sze-

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA
vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

Annyi valahogyan kiszivárgott mégis, hogy a manifesztumban lesz az általános titkos választói jogról szó.

A függetlenségi pártból.

A függetlenségi párt tegnap esti hangulatáról igen érdekes részleteket közöl a P. Lloyd. Holló Lajos kijelentette, hogy bár Lukács László küldetése a bankkérdést nem oldja meg, a függetlenségi pártra mégis meg van az az előnye ama bizonyosságában, hogy Bécsben Andrásyt és Wekerlét elejtették, oly eshetőség, amelyet ez államférfiak orgániumai a lehetlenség birodalmába utaltak. Jellemző, — vélekedett Holló, hogy Kossuth, Wekerle és Andrassy tudtán kívül tanácskozott Lukácssal. Gál Sándor utalással az ischli-i klauzulára, Lukács ellen agitált. Szekundált neki Szentiványi Árpád, aki kijelentette, hogy nem megy Lukácssal, óvatosságból azonban perhorezskálta az Andrassyval való együttműködést is. A képviselők többsége azonban ama véleményt fejezte ki, hogy inkább követik Lukácsot, mint Andrásyt.

Holló Lajos e véleményt azért osztotta, hogy ő liberális pártnak, illetve azok vezéreinek tanúsítványt szolgáltatott, hogy ezek a többi hatvanheteseknél — hasonlíthatatlanul tisztességesebben viselkedtek a függetlenségi párttal szemben. A Lukács-kombinációnak, — folytatta Holló, — az a hibája, hogy a vezető tárcákat hatvanheteseknek hasítja ki, másrészt csak átmeneti kormányt statuál. De tagadhatatlan előnye, hogy nem követeli a függetlenségi párttól az Andrassy-féle választási reformot, amely egyenesen a párt ellen irányul, azt vitatta itten, hogy a függetlenségi párt ura a helyzetnek és maga fölé senkit nem engedhet. Holló Szentiványi beszédjére nem reagált. A társalgás aztán Andrassy és Hadik hivatali tevékenységére ellen fordult.

Lukács tovább tárgyal.

Lukács László, akit a király azzal bízott meg, hogy valami módon egyenesse a kibontakozás utját, a függetlenségi párt vezetőségének visszautasítása dacára is folytatja közvetítő

meit a vállam felett a szék támlájára meresztette.

— Vajjon hasonlít-e hozzá a fia? — tanakodtam magamban.

Mialatt cigarettára gyujtott, még egyszer jól szemügyre vettem, — de Isten látja lelke-
met, — semmi szeretetreméltóságot se találtam benne!

A mellette ülő hölgy, bizonyosan a leánya, aki, mint a világ minden sógornője: gyűlöletes, féltékeny és rágalmazó lehetett, ami már az első tekintetnél meglátszott rajta. . . A cigaretta füst gomolygásában, ridegen fénylő zöld szemének metsző tekintete, — esküszöm, hogy éreztem, — szinte perzselte a homlokomat, arcomat és hajamat! Oh, mennyire becsülhették ezek a vén cápák az én igénytelen egyéniségemet?! Félénken, zavartan tekintetem mamámra . . . aki integertett, hogy csak legyek türelmmel . . .

Végre . . . végre, egy megváltó, mély sóhaj után, visszavonulhattam szobámba. Egyesek azt mondták, hogy nagyon barátságosan voltam; mások az ellenkezőjét állították; ismét mások úgy vélekedtek, hogy vörösre sirt szememmel még sokkal érdekesebb voltam . . .

Én édes Istenem! Mit használ majd minden tudásom, zenei képzettségem, társadalmi mű-

munkáját. Ha Lukács az eddigi alapon akarja folytatni a közvetítést, fáradozásának alig lesz kedvező eredménye. A függetlenségi párt semmi szín alatt sem vállalkozhatik arra, hogy a letűnt s az általa megbuktatott szabadelvű párt embereivel együtt keresse meg a kibontakozás utját. Ezt a saját presztizsének veszélyeztetése nélkül nem is teheti.

Lukács László küldetésének eredményéről a következőképpen nyilatkozott:

— A király felszólítására beszélgetést folytattam a függetlenségi párt vezetőségével arra nézve, hogy mily módokkal lehetne a válságot megoldani. Azon az alapon indultam ki, hogy alakíttassék egy függetlenségi kormány, az elnökség, a pénzügyi és belügyi tárca azonban pártonkívül álló politikusra bizassék. Ennek az átmeneti kabinetnek egyetlen feladata volna: az új választói reform megteremtése.

Az eddig folytatott tanácskozások semmi eredményre sem vezettek, de véglegesen még sincsenek befejezve. Nem felel meg a valóságnak az a hír, mintha én arra volnék kijelölve, hogy esetleg egy átmeneti kabinet alakítsak. Nézetem szerint a mostani koalíció fogja tovább vezetni az ügyeket.

Lukács László tegnap este visszaérkezett Budapestre és a legközelebbi napokban folytatja megbeszéléseit.

Wekerle Sándor miniszterelnök, hír szerint, semmit sem tudott azokról a kibontakozási tárgyalásokról, amelyeket Lukács László a függetlenségi párttal folytatott és csak Kossuth Ferenc értesítette őt akkor, amikor már a megbeszélések eredménytelensége kiűnt.

Kristóffy nem akar miniszter lenni.

A »Budapesti Hírlap« mai számában Lukács—Héderváry-kabinetjében a belügyminiszterséget Kristóffy Józsefnek szánta. Kristóffy n jelöltetéssel szemben ekként nyilatkozik:

— Az én nevemmel való kombináció

veltségem? Ezek az asszonyok, zsarnokoskodásukkal úgy is kiorgatnak majd az egyéniségemből . . . Oh, Allah! Engedd, hogy ne csatlakozzam, hogy az a férfi, — akinek kiszolgáltatom, — méltatni tudja jó tulajdonságaimat . . . engedd, hogy ennél a sorsjátéknál nyertes lehessen . . . Mert jogom van e kényszerült házasságokat sorsjátékhoz hasonlítani.

Ugy mondják: a hölgyek túladózó dicséretekkal magasztalták fel a kedves fiukat és kijelentették, hogy nemsokára ismét eljönnek. A papa a vacsoránál olyan szeretettel és mégis fürkészve nézett reám, hogy szinte belepirultam!

Két hét eltelt . . . senki se jött. Csak később, hosszú idő múltán tudtuk meg . . . resteltem bevallani . . . azt se tudom sirjak vagy kacagjak-e rajta? Ej elmondom, azután sirhatnak, vagy kacaghatnak — amint tetszik . . . Azt mondták: hogy tulzott vakmerőséggel tekintettem a hölgyekkel! És nem vehetik a lelkükre, hogy gyermeküket ilyen nővel összeházasítsák . . .

Tehát a fiatal leánynak, akit »megnéznek«, nincs joga másokat »megnézni.« — Értitek-e? Szegény szemeknek megtiltják, hogy »lássanak« és bármit is megérteni akarjanak . . .

nem egyéb, a függetlenségi párt ugratásánál. Bár én a kibontakozást egyedül a választói jog megalkotásában látom, nem tudom elgyszer megismételni, hogy én minden akciótól teljesen távol állok, semmitéle kibontakozási akcióban részt nem veszek most és nem veszek részt a jövőben. Tarcavágyaim nincsenek s teljesen megelégszem, ha helyettem az az elv érvényesül, amelynek kezdeményezője voltam.

Emlékirat a trónörökshöz.

Nagy szenzációt keltett a válságban a Magyar Hírlapban megjelent kolumnás emlékirat, melyet egy nagynevű politikus, kinek a magyar politikában már ezelőtt is igen nyomos szereplése volt, terjesztett a trónörökös elé. Az emlékiratban 7 pontra vannak összeszedve mindazon érvek, melyeket a jelenleg egyik párthoz sem tartozó politikus a válság megoldására felhoz.

Az emlékirat kifejti, hogy vád illeti a koalíciót, mert nem járt el őszintén a nemzettel szemben. Egy a 67-es elemekből s a mérsékelt 48-okból alakítandó kormány felállítását proponálja, mely hivatva lenne elsősorban a népnek szemét felnyitni, meggyőzve azt a monarchia közös ügyeinek szükséges voltáról s aziránt szimpátiát kell tamasztania.

Programja legyen a nemzet gazdasági megerősítése. A közjogi ellenzék visszaszorítása. S katonai engedmények lehető legtovább menő kieszközlése, de ezt nem mint nemzeti vívmányt, hanem mint a monarchia jól megfontolt érdekét szolgáló intézményt, illetve módosítást kérje. Hiszen a monarchia alapos érdeke, hogy a magyar nyelv mint olyan, érvényre jusson. Ez által a monarchia leend erősebbé.

Szerinte a *nemzeti vívmány* kifejezés helytelen és elítélendő, mert ezzel csak alárendelt viszonyunkat ismerjük el, s nem mint egyforma értékű fél szereplünk. Ebben a koalíció nem őszinteségét látja.

A budapesti komolyabb politikai közvélemény sikeres jövőt jósol ez emlékiratnak, mert remélik, hogy őszinte hangjánál fogva győzni fog a bécsi elfogultságon.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

WIKUS

**CZUKRÁSZATA ÉS
CSOKOLÁDE GYÁRI LERAKATA
NAGYVÁRAD.
FEKETE SAS PASSAGEABAN.**

TELEFON 763.

A Tiszántúl naptára.

Az új negyedév kezdetén ismét kopogtunk a közönség, a keresztény magyar családok ajtaján.

A keresztény, független Magyarország lobogója alá hívjuk Biharmegye és Nagyvárad s a váradi egyházmegye közönségét. Erős keresztény közvéleményt erős keresztény sajtó nélkül képzelnünk sem lehet; hogy milyen erők vagyunk, annak a sajtónak a fokmérője.

Magunkat erősítjük, ha sajtónkat támogatjuk.

A keresztény magyar állam megerősítéséért emelünk tehát szót, mikor kérjük a Tiszántúl támogatását, szóval és tettel. Inkább tettel, mint szóval; mert az újság csak akkor életképes, ha előfizetői a legbuzgóbb munkatársai, terjesztői. Baráti, ismerős körökben ezer és ezer alkalom nyílik rá.

Mindazok az előfizetők, a kik az előfizetési díjakat pontosan beküldik, újévkor díjtalanul megkapják a

Tiszántúl naptárát.

Új előfizetőink is, a kik július 1-től előfizetnek és hátralékban nem maradnak, megkapják a diszesen kiállított naptárt.

Lapunk előfizetési árai az újság homlokán olvashatók.

* **A város zárszámadása.** Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága ma, pénteken délután 3 órakor ülést tart, amelyen a város múlt évi zárszámadását, továbbá a városi szőlőtelep mikénti értékesítésének módjait tárgyalják.

* **A jogügyi szakbizottság működése** Nagyvárad város jogügyi szakbizottságának tegnapi ülése újból igazolta, hogy a bizottság tagjai nincsenek tekintettel a tárgyalásra kerülő ügyek fontosságára s bármi felett kellene tanácskozni és jogi véleményt mondani, nem mennek el az ülésekre. Ilyen körülmények között tulajdonképpen 2—3 tisztviselő és bizottsági tag véleménye kerül a törvényhatóság elé, ahelyett, hogy kellő megvitatás után leszűrődött jogi vélemény tisztázná a nem egyszer nagyon is komplikált kérdéseket. Végre is a városi tanács, ha tudni akarja a főügyész és alügyész szakvéleményét valamely kérdésben, ehhez nem kell bizottság és tanácskozás, mert ezt rövidebb úton is be tudja szerezni. Ennek az állapotnak a megszüntetése végett valamit tenni kell, mert egyetlen szakbizottság tagjai sem oly indolens az ülések iránt, mint a jogügyi szakbizottság, amelynek pedig fontos szerepe volna a város ügyének intézése körül. Szükségesnek tartottuk ezek elmondását a jogügyi szakbizottság tegnapi ülése alkalmából, amelyen az elnöklő főügyész és az előadóként szereplő tisztviselő kívül csupán dr. Várady Zsigmond volt jelen. Pedig nagyon fontos dolog, a vízvezetési szabályrendelet módosítása került szőnyegre, amelyben a vízdíjak felemeléséről, tehát a polgárságra háruló újabb teherről is van szó. Eddig ugyanis minden háztulajdonos a nyers házbérösszeg 3 %-át fizette vízdíjban. A módosítás szerint 500 korona bérösszegig marad az eddigi 3 %, míg az ennél magasabb bérösszegek után a nyers jövedelem, vagyis az egész bérösszeg 4 %-át kell vízdíjban fizetni. A lakásul nem használt üzletek bérösszege után marad tovább is a 3 %, vízdíj. Olyan helyeken, ahol a vízhasználat

felülmúlja a rendes háziszükségletet, viz órák alkalmazandók. Udvar vagy kert nem szabad locsoló csappal és csővel locsolni, csupán kézből öntözni. A bevezetési kényszert törülte a jogügyi bizottság. A vízpazarlást büntetik, ép úgy, mint aki a megromlott csapot, vezetékét nem csináltatja meg idejében. A rendbírásnak nevezett büntetést a szakbizottság 5—1000 koronában állapította meg. — Letárgyalta még a szakbizottság a nyilvános előadások, mulatságok után fizetendő rendőri felügyeleti díjakról és engedélyezési díjakról szóló szabályrendelettervezetet. Ebben újítás az, hogy rendőri felügyeleti díjat a Szigligeti színházban és a szinkörben tartott előadások után is kell fizetni, de az engedélyezési díjak alól a színtársulat előadásai mentesek. A városi szegényalap javára külön kell bizonyos összeget fizetni a nyilvános mulatságok után,

* **Az O. M. Bank palotájáról.** Mint értesülünk, az Osztrák-Magyar Bank nagyváradai fiókja monumentális palotát épített, amelyben a Bank részére lesznek megfelelő helyiségek, azonkívül az összes tisztviselők részére lakások. Az új, kétemeletes palotát Teleky-utcán és a Dudek-utca sarkán építi fel az O. M. Bank s e célra megvásárolta a Gallovits házat és a Dudek-utca sarkán levő Wágnerné, (most Nemes-féle) rozoga épületet és telkét. A két ház hatalmas telkén építik fel az impozáns palotát, mely egyike lesz Nagyvárad legszebb épületeinek.

* **A tüzoltóegylet panasza.** A városi tanács gondoskodását dicséri az a beadvány, amelyet tegnap intézett a városhoz az önkéntes tüzoltóegylet parancsnoksága. Az egylet saját költségén 3000 koronáért beszerzett egy megfelelő, modern szerkezetű tolólétrát. A város azonban nem gondoskodik megfelelő helyiségről, ahol a drága tüzoltóeszközt elhelyezték. Most a szabadban, sárban, bérelt ponyvával letakarva áll a tolólétra, kitéve a gyorsromlásnak. A tüzoltóegylet vezetősége már intézkedést kér megfelelő helyiség emelésére nézve, de eredmény nélkül. Mostani előterjesztésében rámutat erre az állapotra s arra is, hogy a szertár épülete szintén rossz, új kell helyette. Gyors intézkedést kér, hogy a drága tolólétra megfelelő elhelyezést nyerjen. Vajjon mikor lesz a kérésnek fogantaja?

* **Sok az eső.** Országszerte panaszkodnak a gazdák, hogy a túlságos sok eső már nem hogy használna, hanem ellenkezőleg igen jelentékeny károkat okoz az amugy is gyöngyvetésekben. A kukorica s a répa még csak tűri a sok esőt, azonban a gabonaféléken már is jelentékenyen mutatkozik a sok csapadék okozta kár. Így nagyon panaszkodnak Biharmegyének beéti, élesdi és tenkei járásából. A patakok s a Körös kiöntései is jelentékeny kárt okoznak a megyében. Sok helyt áll víz alatt a föld s természetes, hogy e helyeken az idején termés mondhatni teljesen oda veszett. Bár nagyobb áradás — Margitát kivéve — nem fordult elő, de mégis jelentékeny a sok apróbb kiöntések által okozott kár. A hosszantartó esőzések után tegnap reggelre nagyon leszállt a hőmérő. Alig volt 8 fok meleg R. szerint. Az őszi kabátok előkerültek s mindenféle csak a megváltozott kellemetlen hűvös időről panaszkodtak. Tegnap délután újból eső volt. Most már meleg idő kellene, mert az eső sem a gabonának, sem a virágzásban levő szőlőnek nem használ, hanem csak árt.

* **A tanonc-otthon épülete adómentes.** A nagyváradai kir. pénzügyigazgatóság ér-

tesítette Nagyvárad városát, hogy a tanonc-otthon céljaira átengedett Sztaroveczky-utcai épületre az állandó adómentességet megállapította. A kedvezmény azon időre szól, míg az épület a jelzett célt szolgálja.

* **Honvédtiszt dr. juris.** Érdekes doktori avatás volt tegnapelőtt a kolozsvári egyetemen. Apáthy Jenő főhadnagy, a nagyváradai honvéd hadapród iskola fiatal tanára magán szorgalomból elvégezvén a jogot, sikerrel letette az államtudományi szigorlatot s most már a főhadnagy ur egyuttal dr. juris is.

* **A mentőintézmény fejlesztése.** A nagyváradai mentőosztály hasznos működése ismeretes. Bár szerény viszonyok mellett, de mégis áldásosan működik. Az osztály vezetősége előterjesztést tett a városi tanácshoz, hogy még egy mentőkocsit szerezzen be. Ez annál könnyebben teljesíthető, mert a fedezet megvan az új mentőkocsira.

* **Az ország délvidéke érdekében.** Az országos kereskedelmi- és ipari érdekeltségűk a budapesti kereskedelmi- és iparkamarában gyűlést tartottak, abban az ügyben, hogy miként védekezzenek, ha a baja-bátaszéki egyenes összeköttetésű vasuti forgalom a délvidék torgalmát eltéríti a fővárostól, s ezáltal Budapest élelmezésének okoz kárt. A gyűlés eredménye az lett, hogy mindentéle vasuti tarifa kedvezményt eszközöljenek ki a fővárosba irányuló forgalomban. A szegedi kereskedelmi- és iparkamara ez ellen mozgalmat indított, mert hazánk déli és délkeleti városai kereskedelmi- és ipari forgalmának méltánytalan megkárosítására vezetne. Együttes állástoglalásra hívja fel az érdekelt városokat a szegedi kamara, s e tárgyban június hó 20-án délelőtt 11 órakor Szegeden értekezlet lesz, amelyre Rimler Károly polgármestert is meghívták.

* **Eltűnt urileány.** E hó elején megírtuk, hogy Székelyhídon az uradalmi állatorvos leánya Koassal Margit egy vasárnap délután azon ürügy alatt, hogy a templomba megy, elment hazulról s azóta nyoma veszett. Szülei mindent megtettek, hogy megtudják, mi lett a 16 éves leánnyal. 3 hétig azonban semmi eredményt sem tudtak elérni. Megvoltak a szülők e szerint győződve, hogy a leány vagy bűnténynek, vagy szerencsétlenségnek esett áldozatul s már elisratták gyermeküket. Most azonban, mint Székelyhidről értesít tudósítunk, levelet kaptak a szülők gyermekükétől, ki megírja, hogy Győrött van a nagynénjénél, hova a nevezett délután utazott. Azt azonban nem írja, hogy miért szökött el a szülői háztól.

* **Babonás román parasztek rémtette.** Bukarestből táviratozzák, hogy két román község babonás lakói borzalmas cselekedetet vittek véghez, amely példátlanul áll a kulturálatlan népek történetében. Két szomszédos román községben a gyerekek között skarlátjárvány ütött ki és tömegesen pusztított. A román parasztek a baj okát megtudandó, egy boszorkányhírében álló öregasszonyhoz fordultak, aki azt mondotta, hogy a veszedelmes ragálynak a tél évvel ezelőtt elhunyt Bostina Mária az oka, akinek szelleme egy farkas testébe költözött s a bajon csak úgy lehet segíteni, ha Bostina Mária hosttestét kiássák és elégeik. A parasztek szót fogadtak s felboly-

Nincs többé lábfájás!

aFő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyukszem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségletét okvetlen

ARANYI-nál

gatták az egész temetőt, végre megtalálták Bostina Mária holttestét. Máglyát raktak s reá helyezve a meztelen holttestet, elégedtek a két falu apraja-nagyja szemeláltára. A borzalmas eset tudomására jutott a csendőrségnek, mely szigorú vizsgálatot indított.

* **Halálozás.** *Léderer* Kálmán, a Léderer-család legidősebb tagja tegnapielőtt elhunyt. — Özv. *Bulyovszky* Józsefné urnő, volt polgármesterünk özvegye az elhunytban édes atyját gyászolja. A temetés tegnap délután 3 órakor meat végbe.

* **Leleplezett szélhámos.** Szegedről jelentik. A szeged csongrádi takarékpénztár *Blum* Vince nevére és folyószámlájára nagyobb pénzösszeget kapott, de mivel *Blum* ismeretlen volt a takarékpénztár előtt, a pénzt visszaküldték és mert gyanusnak találták a dolgot, jelentést tettek a rendőrségnek. A rendőrség kiderítette, hogy *Blum*, a ki a világ minden részében körleveleket küldött, — óriási árucarnoka van, a III. emeleten raktárral, a középső emeleten irodákkal, a földszinten és I. emeleten árucarnokkal. Ezen a címen számtalan helyről csalt ki pénzösszegeket. Két nap óta azonban eltűnt, — a rendőrség keresi.

* **Az osztályorsjáték huzása.** Az osztályorsjáték tegnapi huzásán a következő nagyobb nyeremények lettek kihuzva:

5000 koronát nyert: 24060.
2000 koronát nyert: 62583.
1000 koronát nyertek: 50345 78747.
500 koronát nyert: 78232.
300 koronát nyertek: 1144 12611 19094
20322 25016 30875 43876 37107 49448 57082
67750 96962 99133 104929.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **Összeégett leány.** Sulyos szerencsétlenség ért egy 18 éves cseled leányt tegnap este fél hét óra tájban. A cselédleány *Arandás Róza Grünfeld* Náadornál szolgált a ki Jókai-u. 13 szám alatt lakik. A leány vacsorához akart tüzet rakni s a fára, hogy az jobban égjen egy üvegből spirituszt töltött. A fa lángra kapván meggyuladt a leány kezében levő spiritusz fellobbanva szélökte az üveget s tartalma a leány ruhájára ömlött, melyből az egész testén sulyos égési sebeket szenvedett. A szerencsétlenül járt leányt a mentők szállították a biharmegyei kórházba, hol élet-halál között fekszik.

* **Köszönetnyilvánítás.** A múlt héten megtartott rózsakiállítás buzgó rendezőségének és adományozóknak a következőkben mond köszönetet a városi árvaház elnöknője, özv. *Des Echerolles Kruspér* Sándorné. Mindazoknak, akik a legutóbbi rózsavásár rendezésében és megtartásában velünk fáradoztak s nagy buzgalommal, vagy rózsaadományokkal szolgálták a jótékony célt, ezuton is hálás köszönetet mondok. — A rózsavásár tiszta jövedelme 650 koronában állapított meg, mely összeg a városi árvaház céljaira fordított.

* **Öngyilkos legény.** Nagylétei tudósítónk írja, hogy ott *Berczky* Károly nevű 19 éves legény szerelmi csalódásában elkeveredve, felakasztotta magát a mestergerendára. Mire észrevették sötét tettét, addig kiszenvedett.

x **Magyar Bohémvilág.** Szerkeszti: Szerdahelyi Sándor. Írókról, újságírókról, színészekről, poétákról, zeneszerzőkről, festőkről, szobrászokról stb. *Bér*, *Honti*, *Pogány*, *Sarkadi* stb. rajzaival 8 korona helyett csak 3 korona a *Benkő* antiquariumban.

x **Tündérváros Nagyváradon.** Mert csakugyan tündérvárosnak lehet nevezni *Paiss Béla* vendéglős kertjét, — a melyet a *„Világ-közepéhez”* címez és a Bethlen utcában van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes fedett helyiség.

x **Nemzeti-kert.** *Kecskeméthy* István kert utcai *„Nemzeti-szálloda”* kerthelyiségében minden este belépődij nélkül mozgófénykép előadás tartatik. A mai műsor a következő: A marokói szerelme. A tanuló csínyei. Az ember hét élettoka. A zenész álma. Utazás a csillagokhoz. A cselédék gyöngye. Szemtelen bolha. A tyuk aranytojásai.

* **A Püspökfürdőben az uszoda megnyitott** s egész nap a közönség rendelkezésére áll. A többi gyógyfürdők szintén átadattak a közönség használatára. Állandó kiváló fürdőzene

x **Az Európa-szállodában** minden délután 4 órától zene, melyet *Ponta Kálmán* jó szólista kitűnő zenekara szolgálta. Ugyanott elsőrangú mozgófénykép előadás van minden este, belépődij nélkül. A mai műsor a következő: Egy halász legény bosszúja (dráma.) Fejedelmi temetés (term.). *Don Rodrigó* szerelme (dráma). Alkalmatlan vendégek (komikus). Gördülő cipők (komikus). Rongyszedők jourja (komikus). Xantippe (komikus).

x **Megszűnt a drágaság.** Nagy a panasza városszerte, hogy nagy a drágaság, kevés a jövedelem. És mégis, hogy van az, hogy a hölgyek drága ruhákban, az urak panamakalamban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyit titok — erről beszél Nagyvárad és Biharmegye apraja és nagyja. *Czillér* Imre nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

x **Hegyi üdülőhely Nagyváradon.** A nagyváradai közönség bár nem szűkölködik a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözlö az ismert *„Karger”* féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Uj a bérlő is és ezuttal szakember *Lobermayer* Ferenc áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tövében, hol a legforróbb nyáron is hűs a levegő annak felesleges dicélni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

SZINHÁZ.

Mikszáth Kálmán ünneplése.

Dr Váradi Ödön, a Szigligeti Társaság agilis fiatal tagja a következő indítványt adta be *Rádl* Ödön kir. tanácsoshoz, a Társaság elnökéhez:

A Szigligeti Társaság tekintetes elnökségének

Nagyvárad.

A legnagyobb magyar írók egyike *Mikszáth* Kálmán ebben az évben jubilál. A magyar nemzet lelkesen készül megünnepelni az irodalom e kiválóságát, ki zamatos, magyar nyelven írt, nagyértékű egész könyvtárt kitevő művei megírása által nagy kincsrel ajándékozta meg hazáját. Széles e hazában alig van valaki, ki *Mikszáth* Kálmán nagy alkotásában ne gyönyörködött volna s így az ő irodalmi munkásságának sok tisztelője él Nagyváradon is. Az ünneplők sorában részt kell vennie a mi irodalmi társaságunknak, a Szigligeti Társaságnak is s ez okból az 1909 évi június hó 27 ére kitűzött közgyűlésre a következő indítványt nyujtom be:

1. Indítványozom, hogy a Szigligeti Társaság *Mikszáth* Kálmánt jubileuma alkalmával tiszteletbeli tagjává megválassza.

2. Indítványozom továbbá, hogy egyik, ez évben tartandó ünnepi ülését *Mikszáth* Kálmán irodalmi működésének ismertetésére szenteli.

3. E diszülésre maga a jubiláns is meghívassék.

Nagyvárad, 1909 június 17.

Kiváló tisztelettel:

Dr Váradi Ödön,

ügyvéd, a Szigligeti Társaság rendes tagja.

Az indítványt a július 27-iki közgyűlés fogja tárgyalni s bizonnyal egyhangulag elfogadja.

A nyári szinkör megnyitása.

A szintársulat holnap szombaton este kezd meg előadását a nyári szinkörben, a *Tatárjárás* sal. Vasárnap délután fél helyárrakkal a *Peleskei nótáriust* adják, míg este az *Erdész leány* kedves jeleneteiben gyönyörködhetik a közönség.

Hétfőn megkezd *Szoyer* Ilonka vendégszereplését, a *Vig özvegyben*, rendes helyárrak mellett. Kedden *Hoffmann* meséit adják szintén *Szoyer* Ilonkával, míg szerdán a *Hivatalnok urak* kerül előadásra. Csütörtökön ujából fellép *Szoyer* Ilonka a *Böregében*. Pénteken ritka művészetben lesz része a közönségnek. *Gounod* nagy operáját *Faust*-ot adják elő; *Margarettát* *Szoyer* Ilonka játssa.

TANÜGY.

△ **Érettségi vizsgálat a reáliskolában.** A helybeli áll. főreáliskolában i. hó 14 15 és 16, napjain tartották meg az érettségi szóbeli vizsgálatot *Dr. Vass* Bertalan tankerületi főigazgató elnöke alatt. Az ifjak szép készütséget mutatnak be és ehhez képest szép volt az eredmény is. A 20 ifju közül jelesen érettt 3 *Bauer* A., *Gyarmuti* S., *Kappel* Gy; jól érettt 8., egyszerűen érettt 7., csupán kettő maradt a szeptemberi javítóvizsgálatra egy-egy tárgyból. Az eredmény kihirdetése alkalmával a főigazgató tartalmas és emelkedett hangu bucsuztató beszéddel bocsátotta el a középiskolából végleg távozó ifjakat, akik közül *Kappel* Gyula meleg szavakkal tolmácsolta az ifjakkak tanáraik iránt érzett háláját.

TÁVIRATOK.

Uralkodók és az orosz cár találkozása.

Budapest, június 17. Autentikus helyről értesülünk, hogy *Ferencz* Jó sef s az orosz cár augusztus végén találkozni fognak. A találkozásnak, mely *Triesztben* folya le, politikai jelentőséget tulajdonítanak.

Gáfolat a horvát zavargásokról.

Budapest, június 17. Pár nap óta az egész sajtó horvátországi zavargások híret hozta, különösen kiemelve a *Szara-brodi* lázadást, hol

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb negligés kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztükben Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
Rákóczi-ut. Telefon 130.

számos letartóztatás hírére keltette, kik Rauch bánt közáporral fogadták. Biztos forrásból megcáfolják ezen híreszteléseket, ép az ellenkezőjét állítva, mely szerint Szara Brodban a bánt nagy rokonszenvvel ünnepelték.

Lukács hazajött.

Budapest, június 17. Lukács László volt miniszter, a manapság sokat emlegetett politikus bécsi, utjáról hazaérkezett Budapestre.

Egy családapa rémtette.

Berlin, június 17. Koczák Adolf wilmersdorfi kereskedő tegnapelőtt agyonlőtte két gyermekét s azután öngyilkos lett. Koczák tegnapelőtt elment a Berlin mellett levő Neu-Zittauba s meglátogatta azt a vendéglőt, a kinek gondjaira bízta gyermekeit néhány nappal ezelőtt. Délben gyermekeivel megebedett s azután kiment velük a közeli erdőbe, a hol a szabadban heverészni akart. A vendéglős cselédje elkísérte a gyermekeket s magával vitt kendőket is, hogy azokra fektesse őket. A leányt nagyon meglepte, hogy Koczák a magával hozott üvegekből sok bort ivott és a gyermekeket is minduntalan megkínálta vele, úgy, hogy ezek csakhamar elaludtak. A cseléd nemsokára távozott, de alig tett néhány lépést, három gyorsan egymásután eldördülő lövést hallott. Visszasietett s látta, hogy a két gyermek már meghalt; a kisebbik gyermek virágbokrotát tartott a kezében, a melyet az uton szedett. Mind a két gyermeknek lött sebe volt fején. Koczák balhalántékán sérült meg s ő is pár perc múlva meghalt. A öngyilkos bucsuzó levelet hagyott hátra felesége számára.

Török tábornokok lefokozása.

Páris, június 17. Konstantinápolyból érkezett távirat szerint a haditanács elrendelte hatvannyolc tábornagnak, tábornoknak és miniszternek letartóztatását és lefokozását.

Földrengés Angliában.

London, június 17. Londonból jelentik nekünk: Montmouth grófságban tegnap erős földrengés volt, amely a grófság észak-nyugoti községeiben nagy kárt okozott.

Kréta kérdés.

Róma, június 17. Az itteni mértékadó körök véleménye szerint teljesen ki van zárva, hogy Törökország a kréti kérdés miatt katonai akciót kezdjen Görögország ellen. A porta azt a biztosítást adta, hogy nem fogja megzavarni a statuskvót és Görögország a négy oltalmazó nagyhatalomnak ugyanilyen biztosítást adott.

Munkások és rendőrök harca.

Pétervár, június 17. Tegnap este véres összeütközés volt a munkások és rendőrök között. A sztrájkoló közúti vasúti kocsivezetők megtámadtak két mérnököt, akik egy villamos kocsit vezettek. A mérnököket megverték és a kocsit fel akarták borítani, Ekkor rendőrök érkeztek, a kik a tömeget szét akarták verni. Mind a két részről tüzeltek s a munkások közül tizen meghaltak. A rendőrök sok embert letartóztattak.

KÖZGAZDASÁG.

Impressziók az országos tenyészállat kiállításról.

Általános meglepetést keltett az a nagyméretű tenyészállat kiállítás, mely f. hó 6.—11. napján volt rendezve Budapesten a Tattersall téres helyiségében. Bátran mondhatjuk, hogy ez a kiállítás minden tekintetben felülmúlta az összes eddigi kiállításokat.

Felülmúlta úgy mennyiség, célszerű elhelyezés mint, jellegzetesség szempontjából; de ha az ország kis gazdáinak csoportos kiállítását is bele vesszük, még csak össze sem hasonlítható a mult kiállításával.

A kiállítás mindenkit meglepett a fajtenyészetek feltűntetésével. A fajok közül a nyugati vöröstarka faj volt a domináló. A fajtenyészetek kiváló tenyészanyagai valóban meglepők voltak.

Magyarország államtenyésztési fejlődésével óriási lépést tett úgy, hogy e tekintetben egész bátran felvehetjük a versenyt akár meiyik nyugati állammal. Maga a kiállítás rendezése oly szép keretű volt, hogy elismerést érdemelnek a kiállítás rendező és végrehajtó bizottsága annak érdeműs elnöke Széll Kálmán, valamint az agilis főtitkár Jeszenszky Pál. A fajtenyészetek koronája a szimmentháli tenyészet és annak keresztelési eredményei voltak.

Különösen szimmentháli és berni keresztelések, mint első rangú tejelő marhák tünnek föl, melynek fejési átlaga a mult évben a leggyengébben tejelő tehén 2810 litert, a legjobbban tejelő pedig 4409 liter volt. A fő fajta szimmentháli tenyészetben Széll Kálmán, Pajzs Gyula ráczalmási Déri Vilmosné felső leperdi, Sárvári uradalom, bábolnai ménés uradalom és különösen Pajzs Gyula pusztai fogacsi telivér szimmentháli tehenészete, hol az Anikó nevű tehén 5670, Narancs 5240 literes tej hozama bámulatot keltett. Telivér szimmentháli kiállító mintegy 40 volt.

Ezután következett a berni fajta, melyből nagy kollektiókat Hunyady László és József grófok kéthelyi és urményi uradalmi állítottak ki. Igen szép kiállítása volt Wenkheim Frigyes gróf békési uradalmi, Frigyes főherceg óvári és Hoyos Miksa gróf németlodi, Almásy Dénes gróf kétegyházi uradalmának.

A többi tenyészetek piros-tarka marhái pusztgoni gyönyörű példányok. Sztankovanszky montefouier, Sperker Ferenc erdélyi magyar fajta kiváló egyedét lehetett látni.

A piurgoni tenyészetben kiváltak a Magyar Cukor-ipar részvénytársaság botfalusi gazdasága, mely a legszebb tenyészet talán az országban.

A csoportos kiállításban részt vettek még a kisgazdák, melyből nem egy szép állatot tüntettek ki díjjal.

A különleges fajták kiállításában a borzdereseknél a kiállítás jutalmára Frigyes főherceg uradalmi különösen érdemes. Az ulteni tenyészetben pedig József főherceg kisjenői uradalmi volt kiváló.

A magyar fajta szarvasmarhából is oly tömeg foglalta el a karámokat, a mi eddig nem volt látható. Mezőhegyesi uradalom, Almásy sarkadi gulyája, Sperker Ferenc szentdemeteri tenyészete, a nagyváradi I. sz. káptalani uradalom, Szechenyi Béla tenyészete, Csekonics Endre zombolyai uradalmi, mint kiváló díjazva is lettek.

De a mit először kellett volna talán föl-említenem, a lókiállítás sem akarom mellőzni, a melyben a ridegvérűek voltak feltűnő számban kiállítva. Természetes a magy. kir. ménés birtok vezetése mellett Szechenyi Béla, Eckstein Fülöp, Bogyay Ferenc, Hoyos Miksa, Dörner Lajos kiállított óriási lovak keltettek figyelmet, melyek sorain mint állami tenyészést bámulatot keltő volt négy drb 179 cm magas öszvér is a mely páratlan a maga nemében.

A meleg véreű lovak m. kir. áll. mezőhegyesi ménésbirtok versenyen kívül Garay Pál, Prebépás Ferenc, Boldizsár János nyertek kanca

dijat, de még sok tenyésztő is kapott kisebb-nagyobb díjakat a csoportos kiállításban.

Meg kell még említenem a sertéskiállítást, melyben Bihar dominált. Itt láttuk a hazai kondor mangalica tenyészetek gyönyörű csoportjait, melyekben Wertheimstein Alfréd, Panonhalmi főapátság, József főherceg, Lovassy Ferencz, Almásy Dénes, Schvarcz Ferencz, Schvarcz Lajos, Kegyes tanító-rend stb. sertés-nyertek kiváló elismerést.

A juhkiállításban a hazai fésűs és francia tenyésztésű juhok Pallavicini örgróf tenyészete, valamint angol husjuhok Csekonics gróf tenyészete. Tejelő juhok csoportja Teleky Géza tenyészete, Gödöllői uradalom, Festetics Tasziló, Kegyes tanító-rend gazdaságai váltak ki.

Az egész kiállítás magán hordja ama nagy fejlődést, mely eddigelé az egyetlen miniszter gondoskodása alatt érte el. Dr Darányi alatt ez is igazolja az ő mindenre kiterjedő figyelmét és rátermettségét.

A kiállítás tapasztalatai nyomán bizvást lehet reményleni, hogy Magyarország állattenyésztése a középeurópai államokban az első között fog helyet foglalni.

Kacsvinszky Andor.

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Irtá: Faragó Béla.

(Folytatás.)

54

Keveset beszélt, többet sejtetett s hódított tapintatos figyelemével.

Anasztázia jelenléte nem zsidbasztotta erejét, ez a nő emlékeztette, hogy mi volt és mivé kell lennie.

Nem említette multját, Ilona sem beszélt ábrándjairól, de egyik a másiknak segített eltemetni.

Frau von Spektakl ijedten látta összedölni légvárait.

Móni bácsi semmit sem látott, gyáván hagyta magát ragadtatni a körülmények által s aludt. Ringatták Mrecz Alidor és Gróf Jagelinszki Boleszláv, a kik nem hagyták elveszteni azt a reményét, hogy Ilona a színpadon arat sikereket.

Ez az ábránd volt reményeinek kármentője. Ha hercegné nem lehet, Ilona legyen színpadi királyné.

A mi leveleket irt haza Stanczi nének, azok érzékenyen előadott kilátásokkal voltak telve s a jó asszony télire rakva s a befőtteket a rektorral és Mézes Miklóssal megíratta a leendő Kongó királyt. Miklós bácsi eszének tengelye egyenes utra zökkent s a sógor urnak csudálta bogarait, mondván: a ki otthon ur, ne menjen az koldus-bírónak Kongóba.

A rektor pedig gondolkodva az ispánság tovább folytatásának előnyeire, azzal érvelt: miért ne lenne, hiszen Bocskay István uram is csak közönséges nemes ember volt, avagy Apaffy Mihály ő kegyelme és még is megülte a trónt, és ha Apaffy Mihály uram néha a gyeplőt eleresztette is, azért volt ott Bornemisza Anna ő nagysága, hogy helyre kormányozza, a kit pedig a tekintetes asszonnyal érelyre nézve összehasonlítani nem lehet.

A rektor még tovább vitte. Biztatta a tekintetes asszonyt, hogy milyen szép káposztertek vannak Kongóban s a miként a román királyné a gaszdasszonykodást tanítja, úgy taníthatná a tekintetes asszony is.

Mézes Miklós megjegyezte, hogy a menyinyi rossz gaszdasszony van Magyarországon most, azzal Afrika minden pusztáit be lehetne népesíteni.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és kez-
tyűs, Nagyvárad, Sas-szál-
loda. (Passage.) Készíték
saját műhelyemben a leg-
komplikáltabb sérvekre ki-
tűnő sérvkötőket továbbá
haskötőket, gummi haris-
nyákat, egyenes tartókat,
betegápolási cikkeket és
minden e szakmába vágó
munkákai a legjutányosabb
árban, jótállás mellett. —
Szarvasbőr-lepedőket és
vánkosokat, valamint min-
dennemű másféle szarvas-
bőr-munkákat is készíték a
legjobb kivitelben. Kesztyű
tisztítást és mindennemű
javítást is felvállalok. Nők
és férfiak részére külön
próba-terem.

Nyaralásra

alkalmas szép fekvésű szőlő
szép természettel, jó lakással,

közül a városhoz eladó.
Értekezhetni Körös-u. 43.

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május
1-től kitűnő fagyaltot és
jeges kávét készít naponta
változatosan. Ugyan ott
tisztán és tea vajból ké-
szült tészták és torták kap-
hatók darabonként 8 fillér
Minden e szakma vágó
megrendelést a legjutányo-
sabbban fogadok el.

Házassulandók

figyelmébe!

Vas- és rézbutor, matra-
tzok, sodronybetétek, dí-
vánok, falitűkrök, képek,
szentképek, ablakredőnyök
előnyösen beszerezhetők
Friedl és Társánál Nagy-
teleki-utca 16.

A 4 százalékos korona járadék
junius 1-én esedékes szelvényeit

már május 20-tól kezdő-
: dőleg költségmentesen ::

váltja be a

*Biharmegyei kereske-
delmi ipar- és termény-
hitelbank.*

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést,
mázolást, tapétázást és min-
den e szakmába vágó mun-
kát olyan árban, melyért
= senki el nem készíti. =

KITŰNŐ AJÁNLATOK!!

Belépési felhívás

a 7-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelé-
ben alakult **Belvárosi Takarékszövetkezet** minden év január és
július elsején egy-egy három évig tartó
új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés
szerinti számban jegyezhet üzletrészeket
s minden üzletrész után hetenként 20
fillér fizetendő, melynek összege a három
év elteltével a felmerülő haszonnal
együtt fog az üzletrészeseknek vissza-
fizettni.

A szövetkezet célja a takarékoságot
előmozdítani s a tagok hitel igényeit kielé-
gíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel,
hogy a **takarékosság ügyét szolgálja**
tagjainak betéteik négyötöd része erejéig
 kölcsönt is nyújt.

Felvételidő üzletrészenként 10 fillér
s az első betét befizetésekor min-
denki megkapja a saját nevére kiállított
betéti könyvecskéjét.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket be-
fizetési lapok útján teljesíthetik.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait,
valamint mindazokat, kik szövetkezetünk
tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a
felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rá-
kóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor
jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takarékszövetkezet
Igazgatósága.

**A legmegbízhatóbb arcápolószer
a szeplő és májfolt ellenes**

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona.

Ára 1—1 korona

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas” gyógyszer-
tárában Nagyváradon, Szent László-tér.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket,
barátainkat és a t. közönséget, hogy a
Torna-u. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári sörcsarnok éttermét

1. évi június hó elsején, ujjonon átala-
kítva átvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor.
Kitűnő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel:

Lökősházy László és Lökősházy Béla
vendéglősök.

Női kiszolgálás! Reggelig nyitva!

Abonánsok felvételnek!

Új üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű kö-
zönség becses tudomására hozni, hogy
Nagyváradon Hant Frigyes cégnél 11
évi **prakszísom** után épület-
üvegezési és képkeretezési üzletemet
Olaszi, Szt. János-u. 2. Grám-házban

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közön-
séget tartós munkámmal és szolid ki-
szolgálással megnyerjem. — Épület
üvegezését és képkeretezését a legna-
gyobb pontossággal teljesítem, üveg
porcellán, konyha edényeket jutányos
árban szolgállok. A n. é. közönség
pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Dluhopolszky) Alajos.

Csak a hölgyeket érdekli,

hogy hosszú éveken külföldön voltam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készíték modern princess-ruhákat,
angol kosztümöket, izléses toalet-
teket, stb. stb.

Kitűnő kifogástalan szabás.

Rendkívül olcsó árak.

:: Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.

Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely.
Nagyvárad legszebb — vadregényes
kertje a hegy tövében. Minden este
elsőrangú mozgófénykép előadás. *Ki-
sárolag saját szüretelésű borok.* Fris-
sen csapolt kőbányai sör. Estéknél
cigány zene. Kifogástalan magyar
:: konyha. Polgári árak. ::

Félix gyógyfürdő.

■ Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett. ■

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csusz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknél, idült méh és petefészek gyulladások, méh-hurut, medencebéli sejtiszóvetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, macacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknél, sárgaság és epekövek-nél, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **Izap** fürdők.

1908 évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak, állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta, távirida, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs! — Prospektust küld az igazgatóság!

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, dísznövények és menyasszonyi koszorúk mélyen leszállított árban kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: **REICH**
:: **IRMA**, művirágkészítő. ::

FORMENTHOL

■ Kéz- és lábizzadás ellen ■

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalant!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYSAS« gyógyszerárban Nagyvárad, Szent László-tér.

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota.

ALAPTŐKE

1,000.000 korona

Elfogad betéteket,
Előleget ad értékpapírokra,
Elfogad letéteket őrzésre,
Leszámitol váltókat.

Törlesztéses (amortisatiós)
:jelzálogkölcsonöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóci-ut 3. sz. a.

Weinstock-féle óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jótállás mellett pontosan javítom. Főtörekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses partfogást kérve vagyok mély tisztelettel

PETRI ÁRPÁD

órásmeister, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar-
:: megye részére. ::

A Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-tér** és **Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch K. I.**-féle ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a **Zöldfa-utcai** részen.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett ::

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyiszintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hívös és kellemes kerthelyiségében. hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérloje.